

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

Biblioteques i salut mental a les Terres de l'Ebre / Bibliotecas y salud mental en las Tierras del Ebro. *Un projecte de la Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre en col·laboració amb l'Institut Pere Mata d'Amposta (Servei de Salut Mental) i Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre / Un proyecto de la Central de Bibliotecas de las Tierras del Ebro en colaboración con el Instituto Pere Mata de Amposta (Servicio de Salud Mental) y Servicios Territoriales de Cultura en las Tierras del Ebro*

Maria Dolors Castaño Urgellès
Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre
Dr.Ferran i Clua, 4 43500 Tortosa
977448070 / 662139573
dcastanou@gencat.cat

Resum:

El Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya impulsa el projecte BIBLIOTEQUES INCLUSIVES. Seguint aquesta línia, la Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre va iniciar una col·laboració amb l'Institut de Salut Mental *Pere Mata* d'Amposta i els Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre el 2017. Es volia donar visibilitat als malalts mentals amb una acció a set biblioteques públiques al voltant del Dia Mundial de la Salut Mental.

El Trastorn bipolar i el TDHA van ser les dos malalties mentals triades i el format va ser un conta-contes completat amb un taller adreçat a públic familiar. L'activitat es va dur a terme amb personal sanitari i de biblioteques.

Va ser una experiència profitosa per la visibilitat de les malalties mentals, tant per la participació del públic com per la implicació del personal bibliotecari i sanitari. Aquest projecte continua i s'amplia a partir de 2018.

Paraules clau:

Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya, biblioteques inclusives, Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre, malalties mentals, bipolaritat, hiperactivitat, biblioteques públiques, Dia Mundial de la Salut Mental

Resumen:

El Servicio de Bibliotecas de la Generalidad de Cataluña impulsa el proyecto BIBLIOTECAS INCLUSIVAS. Siguiendo esta línea, la Central de Bibliotecas de las Tierras del Ebro inició una colaboración con el Instituto de Salud Mental Pere Mata d' Amposta y los Servicios Territoriales de Cultura a las Tierras del Ebro durante el 2017. Se quería dar visibilidad a los enfermos mentales con una acción en siete bibliotecas públicas alrededor del Día Mundial de la Salud Mental.

El Trastorno bipolar y el TDHA fueron las dos enfermedades mentales escogidas y el formato fue un cuento-completado con un taller dirigido a público familiar. La actividad se realizó con personal sanitario y de bibliotecas.

Fue una experiencia provechosa para la visibilidad de las enfermedades mentales, tanto por la participación del público como por la implicación del personal bibliotecario y sanitario. Este proyecto sigue y se amplía a partir de 2018.

Palabras clave:

Servicio de Bibliotecas de la Generalidad de Cataluña, bibliotecas inclusivas, Central de Bibliotecas de las Tierras del Ebro, enfermedades mentales, bipolaridad, hiperactividad, bibliotecas públicas, Día Mundial de la Salud Mental

Abstract:

The Service of Libraries of the Autonomous government of Catalonia stimulates the project INCLUSIVE LIBRARIES. Following this line, the Head Office of Libraries of the Earths of the Ebro initiated a collaboration with the Institute of Mental Health Pere Mata de Amposta and the Territorial Services of Culture to the Earths of the Ebro during 2017. Visibility wanted to be met to the mental patients on an action to seven public libraries about the World Day of the Mental Health.

The Bipolar Disorder and **ADHD** were both select mental illnesses and the format was a storyteller completed with a workshop directed familiar public. The activity was realized by sanitary and librarian personnel. It was a very profitable experience for the visibility of the mental illnesses, both for the participation of the public and for the implication of the personnel librarian and sanitary. This project continues and wide from 2018.

Keywords:

Service of Libraries of the Autonomous government of Catalonia, inclusive libràries, Head Office of Libraries of the Earths of the Ebro, public libraries, bipolarity, hyperactivity, mental illnesses, World Day of the Mental Health.

1. Introducció

L'any 2016 el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya impulsa el projecte BIBLIOTEQUES INCLUSIVES, amb l'objectiu de poder establir uns mínims per aconseguir que totes les biblioteques públiques catalanes siguin espais inclusius.

És dins d'aquest marc d'actuació que la Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre va iniciar un treball conjunt amb l'Institut Pere Mata d'Amposta (Servei de Salut Mental) i els Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre a partir del juliol del 2017. Aquesta institució volia donar visibilitat a les malalties mentals que tracten i de com afecten a les persones. Van pensar que una bona manera de donar normalitat a aquest tipus de malalties era fer una activitat a les biblioteques públiques municipals.

2. Primera fase: 2017

Al juliol de 2017 es va fer una reunió inicial a la Central de Biblioteques amb personal de l'Institut "Pere Mata", dels Serveis Territorials de Cultura i de la Central de Biblioteques. Aquell dia es va marcar el full de ruta. Es va parlar de qui, què, com i quan seria aquesta acció. Vam pensar que una manera d'aconseguir l'objectiu de visibilitat podia ser mitjançant una acció a 7 biblioteques públiques municipals al voltant del 10 d'octubre, Dia Mundial de la Salut Mental.

2.1 Formació

El Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya va encetar una línia de formació a tots els territoris sobre els recursos que ofereixen. Es va programar el curs Atenció a les persones amb discapacitat a les biblioteques públiques adreçat al personal de les biblioteques municipals de les Terres de l'Ebre per al dia 10 d'octubre, Dia Mundial de la Salut Mental. La part principal d'aquest curs el va realitzar la psicòloga Meritxell Almirall. Es va complementar amb una explicació dels recursos del Servei de Biblioteques que es poden consultar en línia que vaig fer jo mateixa, prèvia formació al mateix Servei.

2.2 Adquisició de fons

El Servei de Biblioteques de la Generalitat va publicar el 2016 la bibliografia temàtica ***EL CALAIX DE LA DIVERSITAT: recursos que tenen protagonistes amb discapacitat***. Aquest treball s'emmarca en una línia estratègica destinada a la consecució d'uns serveis bibliotecaris més inclusius, amb els quals es vol facilitar que les persones amb discapacitat facin ús dels seus serveis i fons bibliogràfic amb normalitat i amb les mateixes condicions que la resta de ciutadans. El mateix Servei de Biblioteques va proporcionar un lot sencer per a dues biblioteques de les Terres de l'Ebre i des de la Central de Biblioteques es va apostar per adquirir un lot per a la resta de biblioteques del territori, sempre proporcional al mòdul al qual estan adscrites. És un fons adreçat, principalment, a infants i joves, però també a pares, cuidadors i educadors.

http://biblioteques.gencat.cat/web/.content/tematic/professionals/bibliografies/bibliografies_tematicues/documents/Calaix_protagonistes_discapacitat.pdf

2.3 Serveis

L'acció que es va decidir fer va ser un conta-contes acompanyat d'un taller i amb la presència i difusió de llibres de la bibliografia ***EL CALAIX DE LA DIVERSITAT: recursos que tenen protagonistes amb discapacitat***. Per qüestions de proximitat geogràfica vam segmentar en dos el nostre territori. Per una part, el Baix Ebre i el Montsià; per l'altra, la Ribera d'Ebre i la Terra Alta.

Es van triar dos malalties mentals amb contes lligats a elles, el trastorn bipolar i el TDAH (Trastorn de Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat). El trastorn bipolar es va tractar amb el conte ***Els dimarts, el meu tiet i els extraterrestres*** de Dídac Micaló. Per al TDAH es van utilitzar els contes ***Aleix ja n'hi ha prou: hiperactivitat*** de Lúdia Arroyo i ***Mai facis pessigolles al tigre*** de Pamela Butchart

2.3.1 Baix Ebre i Montsià

Es van realitzar 4 sessions (Biblioteca d'Ampostà, Biblioteca de Tortosa, Biblioteca de Deltebre i Biblioteca de Sant Carles de la Ràpita) de dues hores cada una. El públic que va assistir va ser un total de 89 persones: 62 infants i 27 adults.

2.3.1.1 Micaló, Dídac. *Els dimarts, el meu tiet i els extraterrestres*. Sant Feliu de Guíxols: Tramuntana, 2016

Aquest conte que vam triar està revisat pel doctor Francesc Colom, responsable de l'Àrea Psicoeducació i Tractaments Psicològics. Unitat de Trastorns Bipolars. IDIBAPS-Hospital Clínic de Barcelona. Va guanyar el premi del concurs **Contes d'emocions; si em coneixes, m'entens** convocats per l'Associació de Bipolars de Catalunya. S'estructura en 3 parts. La primera part està formada pel text i il·lustracions del conte. La segona part consta d'una fitxa pedagògica amb preguntes adreçades als lectors, nens i nenes d'entre 7 i 10 anys. La tercera part és una fitxa pedagògica adreçada a mares, pares i docents. Aquesta activitat s'havia de fer amb pocs recursos, per la qual cosa es va optar amb personal voluntari de la institució de salut mental, concretament dues infermeres i una psicòloga i jo mateixa de la CBTE.

Per a fer el conta-contes vaig fer un guió basat en la història i la guia didàctica, vaig triar la música que ens acompanyaria i vaig preparar i adquirir material per a fer el decorat.

Es van imprimir unes làmines en cartró-ploma amb imatges que vaig triar del conte en mida DIN-A 3 com a suport de l'activitat i 9 emoticons en format quadrat.

També vaig creure oportú fer un puzzle imantat de la portada del conte per a utilitzar entre el conta-contes i el taller, com a part de la dinàmica participativa.

2.3.1.2 Taller

En el cas del taller es van preparar dues parts: jo vaig preparar les caretes per a pintar les emocions, i les voluntàries de la Institució de Salut Mental van preparar uns globus per a confeccionar un extraterrestre amb gomets de colors.

Totes les accions portaven implícites un missatge subliminal: igualtat des de la diferència.

2.3.2 Ribera d'Ebre i Terra Alta

Es van dur a terme 3 sessions (Biblioteca de Gandesa, Biblioteca de Flix i Biblioteca de Móra d'Ebre) de 2 hores cadascuna. El públic que va assistir va ser un total de 76 persones: 52 infants i 24 adults acompanyants.

Aquesta feina se li va encarregar a Elena Grau, membre de l'equip de la Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre, persona dotada de gran sensibilitat amb molta experiència activitats per al públic infantil. La va acompanyar la senyora Angelines Pedrola, experta en tallers i activitats manuals i amb la qual col·labora habitualment.

L'activitat es va dividir en tres parts: dos conta-contes i un taller participatiu. El trastorn mental que es va triar va ser el TDAH (Trastorn per Dèficit d'Atenció i Hiperactivitat). Els contes escollits van ser ALEIX, JA N'HI HA PROU! i MAI FACIS PESSIGOLLES A UN TIGRE. Els dos contes van ser escollits per a tractar valors com la tolerància, el respecte, la generositat, la inclusió i la igualtat entre tots les persones.

2.3.2.1 Arroyo, Lúdia. *Aleix, ja n'hi ha prou: hiperactivitat*. Barcelona: Salvatella, 2010

La narració d'aquest conte anava acompanyada d'una fotografia de grans dimensions del protagonista amb el seu nom ben gros amb lletres de color roig i uns cartellets on hi havia

cadascuna de les frases que més es repetien durant la història per poder-les utilitzar mentre s'explicava el conte. Per tal que els nens i nenes entenguessin bé quin era el problema de l'Aleix, es va explicar també la història de la tortugueta.

2.3.2.2 Butchart, Pamela; Boutavant, Marc. *Mai facis pessigolles al tigre*. Barcelona: Libros del zorro rojo, 2016

La protagonista d'aquest conte es diu BELLUGUET. La narradora portava un davantal amb una butxaca ben grossa d'on sortia la BELLUGUET cada vegada que la necessitaven. Pel seu voltant estaven tots els animalets que també són protagonistes de la història.

Diversitat de **BiDes**

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

2.3.2.3 Taller

En aquest taller es va fer una manualitat consistent en la confecció de la BELLUGUET. Cada nen i nena se la va poder emportar a casa per a recordar a aquella nena tan especial que havien conegut.

3. Segona fase: 2018

Al novembre de 2017 vam fer una altra reunió amb personal d'altres entitats interessades en participar i implicar-se en aquest projecte. Així, a més de les entitats inicials, Institut Pere Mata d'Amposta, Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre i Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre, per a l'any 2018 es van afegir Federació Salut Mental de Catalunya, AHIDA T.E. (Ajuda Hiperactivitat i Dèficit d'Atenció Terres de l'Ebre)

de més entitats implicades: Institut Pere Mata d'Amposta, Federació Salut Mental de Catalunya, AHIDA T.E. (Ajuda Hiperactivitat i Dèficit d'Atenció Terres de l'Ebre), Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre i Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre.

Es va fer la valoració dels conta-contes i tallers que s'havien fet a les 7 biblioteques i es va plantejar quines accions faríem l'any 2018. Vam establir les bases de la nostra **col·laboració** en diferents franges d'edat (infants, adolescents i adults) i amb diferents activitats (conta-contes, clubs de lectura, cinefòrum, i conferències).

3.1 Infants

3.1.1 Contes i tallers

3.1.1.1 Tomàs, Estela. *Biel què et passa?* Tortosa: AHIDA.TTE, 2009

La mateixa autora del conte, amb l'ajuda d'un membre de l'associació Ajuda Hiperactivitat i Dèficit d'Atenció a les Terres de l'Ebre (AHIDA) faran de manera voluntària 6 sessions de conta-contes i tallers a les 4 biblioteques comarcals (Tortosa, Amposta, Móra d'Ebre i Gandesa) i les altres dues a les poblacions amb més habitants, Deltebre i Sant Carles de la Ràpita

3.1.1.2 Micaló, Dídac. *Els dimarts, el meu tiet i els extraterrestres*. Sant Feliu de Guíxols: Tramuntana, 2016

Degut a la bona acollida d'aquest conte, jo mateixa, Mariola Castaño, bibliotecària de la CBTE, amb l'ajuda de personal de l'Institut Pere Mata d'Amposta (Servei de Salut Mental) seguirem fent el mateix conta-contes i el taller a les biblioteques d'Alcanar, Roquetes, Ulldecona i L'Ampolla.

**3.1.1.3 Arroyo, Lúdia. *Aleix, ja n'hi ha prou: hiperactivitat*. Barcelona: Salvatella, 2010.
Butchart, Pamela; Boutavant, Marc. *Mai facis pessigolles al tigre*. Barcelona: Libros del zorro rojo, 2016**

Aquests seran els dos contes que l'Elena Grau, auxiliar de biblioteca de la Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre, acompanyada d'Angelina Pedrola, seguiran utilitzant per a fer el conta-contes i el taller a les biblioteques de La Fatarella, Móra la Nova i Benissanet.

3.1.2 Exposicions

Hem consultat el catàleg d'exposicions del Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil (CLIJCAT) i trobem molt adient per la seva temàtica i vinculació amb el tema de la salut mental, l'exposició titulada **PESSIGOLLES. Catàleg d'emocions i sentiments**. Aquesta exposició mostra les emocions i els sentiments més comuns entre les persones: alegria, por, ràbia, amor, tristesa.

Està previst que aquesta exposició arribi a 23 biblioteques de les Terres de l'Ebre de les poblacions següents: Alcanar, L'Ametlla de Mar, L'Ampolla, Amposta, Ascó, Benifallet, Benissanet, Deltebre, La Fatarella, Flix, Gandesa, Jesús, Móra d'Ebre, Móra la Nova, El Perelló, Sant Carles de la Ràpita, Ribarroja d'Ebre, Roquetes, Sant Jaume d'Enveja, Santa Bàrbara, La Sénia, Tortosa i Ulldecona.

3.2 Joves

Tenim previst impulsar un club de lectura per a joves a diferents biblioteques fent l'adquisició d'un lot de 25 exemplars des de la CBTE. Es va proposar el llibre *En Max i la seva ombra* de José Luis Regojo, però va ser desestimat pel Servei de Salut Mental, ja que la temàtica implícita està relacionada amb el suïcidi. Ara, estem pendents de que ens proposin un nou títol.

3.3 Adults

3.3.1 Cinesfòrum

A la reunió va assistir la representant a les Terres de l'Ebre de Salut Mental Catalunya (marca compartida per Federació Salut Mental Catalunya, AMMFEINA Salut Mental Catalunya i Fundació Salut Mental). Ells aposten per fer més visible la salut mental i generar noves aliances i oportunitats que contribueixin a la millora de la qualitat de vida de les persones. Ens va interessar especialment el projecte ACTIVA'T PER LA SALUT

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

MENTAL. Han editat 8 vídeos que estan penjats a Youtube i que es poden utilitzar de manera gratuïta i que precisament volen difusió. Es poden veure aquí:

<https://www.youtube.com/channel/UCNZOmZtJNCNR7kKOxOM2VBw>

Els títols són:

- 1 Què suposa tenir un problema de salut mental? **X**
- 2 Què és la recuperació en salut mental?
- 3 Com acompanyar una persona en salut mental?
- 4 Què ajuda a la recuperació en salut mental? **X**
- 5 Què ajuda a l'entorn? **X**
- 6 Salut mental a la infància i a la joventut
- 7 Abans d'una crisi en salut mental
- 8 Després d'una crisi en salut mental

Els vídeos 1, 4 i 5 són els que ens recomanen triar, ja que són els que poden anar millor per a introduir aquest tema entre la gent que no el coneix i que hi vulgui fer un primer contacte.

Aquest cinefòrum l'hem plantejat en dues parts: el passí dels vídeos i un col·loqui posterior. Per al col·loqui podrem comptar amb una persona directament afectada, un familiar de malalt mental i un professional en salut mental, a més de la participació del públic assistent. Està previst fer 4 sessions, una cada biblioteca comarcal de les Terres de l'Ebre.

3.3.2 Conferència

Hem pensat que seria molt interessant portar una persona experta en algun tema de salut mental, concretament un psiquiatra, per a impartir una xerrada a les 4 biblioteques comarcals (Tortosa, Amposta, Móra d'Ebre i Gandesa). Estem valorant dues propostes que ens han fet des de l'Institut de Salut Mental Pere Mata per a veure quina pot ser la més adient.

4. Valoració

Segons les *Pautes: què ha de fer una biblioteca per ser inclusiva* publicades com a pòster a la Jornada "Biblioteques inclusives" que es va fer a la Biblioteca Jaume Fuster de Barcelona el 28 de novembre de 2016, hi ha quatre eixos principals: arquitectura, fons, serveis i formació. En aquest projecte que he explicat, BIBLIOTEQUES I SALUT MENTAL A LES TERRES DE L'EBRE, durant la primera etapa que comprèn l'any 2017 s'han assolit moltes d'aquestes pautes. En la part de **formació s'ha realitzat** un curs adreçat al personal de totes les biblioteques; en l'apartat de **fons** s'ha adquirit el lot vinculat al *Calaix*

de la diversitat també per a totes les biblioteques del territori. Quant a **serveis**, s'han fet activitats de sensibilització sobre la problemàtica de discapacitat lligada les malalties mentals, concretament conta-contes i tallers a 7 biblioteques del territori i hem cooperat amb col·lectius de persones amb aquesta problemàtica, com l'Institut de Salut Mental Pere Mata d'Amposta.

He analitzat la nostra col·laboració durant 2017 amb aquest Institut de Salut Mental. La seva proposta per donar visibilitat a les malalties mentals mitjançant accions a biblioteques públiques del territori ens va semblar molt interessant i ràpidament ens hi vam implicar, tant des de la Central de Biblioteques com des dels Serveis Territorials de Cultura a les Terres de l'Ebre. La participació de personal sanitari als tallers, tant infermeres com una psicòloga, van completar la tasca de contar un conte. En aquestes sessions es va treballar la diferència entre emocions, pensaments i conductes i vam introduir el concepte de malaltia de les emocions. Va ser una experiència molt profitosa per a la visibilitat que li vam donar a les malalties mentals, tant per la participació del públic com per la implicació del personal bibliotecari i sanitari.

L'èxit de públic assistent a totes les sessions (un total de 165 persones, de les quals 114 infants i 51 adults) i l'interès mostrat, tant per part dels infants com dels adults ens ha encoratjat a donar-li continuïtat durant el 2018. Després d'aquesta col·laboració inicial durant l'any 2017, ara se'ns han afegit altres entitats com, AHIDA (Ajuda Hiperactivitat i Dèficit d'Atenció a les Terres de l'Ebre) i Salut Mental Catalunya.

El projecte per a enguany és molt més ambiciós, ja que comptem amb aquestes noves entitats i la implicació del seu personal. Passarem de 7 conta-contes i 7 tallers durant l'any 2017 a 13 conta-contes, 13 tallers, 23 biblioteques participants al circuit de l'exposició, 4 sessions de cinefòrum, 4 conferències i algun club de lectura juvenil. També comptarem a la implicació del Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya per a l'adquisició de l'exposició del CLIJCAT i per a la conferència, com a part del projecte.

Per finalitzar, cal dir que aquesta col·laboració que vam iniciar el 2017 entre la Central de Biblioteques de les Terres de l'Ebre i les institucions de salut mental del nostre territori no ens ha deixat indiferents a ningú i ens esperona a seguir continuant en aquesta línia.

5. Bibliografia

15es JORNADES CATALANES D'INFORMACIÓ I DOCUMENTACIÓ

Barcelona, 10 i 11 de maig de 2018

Activa't per la salut mental [en línia]. Barcelona: Federació Salut Mental Catalunya, 2018. [25 de febrer de 2018]. Disponible a: <https://www.youtube.com/channel/UCNZOmZtJNCNR7kKOxOM2VBw>

Arroyo, Lúdia. *Aleix, ja n'hi ha prou: hiperactivitat*. Barcelona: Salvatella, 2010

Butchart, Pamela; Boutavant, Marc. *Mai facis pessigolles al tigre*. Barcelona: Libros del zorro rojo, 2016

Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni. Servei de Biblioteques. *Calaix de la diversitat* [en línia]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura, 2016. <<http://biblioteques.gencat.cat/ca/detalls/Noticia/El-calaix-de-la-diversitat-recursos-que-tenen-protagonistes-amb-discapacitat-00002>> [Consulta: 22/02/2018]

International Federation of Library and Institutions. Section of Public Libraries. *Directrius IFLA-UNESCO per al desenvolupament del servei de biblioteques públiques*. Barcelona: Col·legi Oficial de Bibliotecaris-Documentalistes de Catalunya, 2002

Irvall, Birgitta; Nielsen, Gyda Skat. Accés a biblioteques per a persones amb discapacitats: pautes. (IFLA professional reports. Català: 89). Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Direcció General d'Arxius, Biblioteques, Museus i Patrimoni. Servei de Biblioteques, 2016

Micaló, Dídac. *Els dimarts, el meu tiet i els extraterrestres*. Sant Feliu de Guíxols: Tramuntana, 2016

Pautes: què ha de fer la biblioteca per ser inclusiva. Pòster presentat a la Jornada Biblioteques inclusives [en línia]. Barcelona: 2016 http://biblioteques.gencat.cat/web/.content/tematic/professionals/bib-inclusives/documents/Pautes_Que-ha-de-fer-la-biblioteca-per-ser-inclusiva.pdf [consulta: 23/02/2018]

Tomàs, Estela. *Biel què et passa?* Tortosa: AHIDA. TTE, 2009